

"1973-1392 Haccından Hatıralar"

Talât KARAÇİZMELİ
Din işleri Yüksek Kurulu Baş Raportörü

Bundan önceki yazımızda, hac mevsiminin geç açılışı nedeniyle meydana gelen bazı aksamalara temas etmiştik. 6u yazıda da, alelacele telâşla yola çıkan hacı adaylarının, daha ne gibi müşküller içinde kaldıklarını anlatmaya çalışacağız.

Değil yurt dışına, belki yurt içinde dahi seyahat etmemiş kimselerin, birden bire kendilerini yabancı bir ülkede görmeleri, anî menfî tesirler meydana getirmektedir. Üç saat içerisinde sıfır altı bir soğuktan, gölgede artı kırkı geçen bir ülkeye gelen hacı adayı, bu mevsimde trafik bakımından dünyanın en kalabalık bir hava limanına inince, şaşırıp kalmaktadır. Bayrama on gün kala. her üç dakikada en az yüz kişi getiren bir uçağın indiği ve bir iki uçağın da havada iniş için sıra beklediği bir hava limanı düşünün ve dil bilmeyen, oranın örf ve adetinden haberi olmayan, hatta elindeki paranın dahi niteliğini tanımayan bir kimsenin, çeşitli dilleri konuşan renk, renk bir kalabalığın içinde hali ne olur. Hele bu kimse hasta, yaşlı veya tek başına bir köylü hanım olursa durum daha ne hale bürünür. Evet bu .çok basit şekilde Cidde hava alanındaki durumu belirten bir kaç satırdır.

Şimdi biraz Cidde hava alanına inen bir yabancıнын nelerle karşılaşacağını anlatalım.

Suudi Arabistan'ın bu mevsimde tatbik ettiği usul şöyledir:

Hava alanına inen her hacı adayı yolcudan, önce pasaportu alınır. Tabii giriş işlemi yapılmak için. Ancak büyük kalabalığın bulunduğu bu günlerde, alınan pasaportlar sahiplerine verilmeyip, yolcunun yanına gideceği delilin hava alanı civarındaki mümessiline verilir. Tabiiyle bu işlemin yapılması ve pasaportların delil mümessillerine verilmesi bir kaç saatlik bir zamana mütevakıftır. Bu süre içinde hacı adayı misafir hanede bekler. Ancak bu yıl eski misafirhane terkedilip, gelen yolcular henüz tamamlanmamış olan yeni misafirhaneye alındıklarından, inşaatı daha bitmemiş olan ve bir çok eksiği bulunan bu yerde, bu yıl hacı adayları epey sıkıntılı vakitler geçirdiler. Bu yeni misafirhane de delil mümessillerinin yerleri de değişik olduğundan, oda ayrı bir problem oldu. Evet yine konumuza dönelim. Polisten delil mümessillerine gelen pasaportları bu kimseler sahiplerine verirler. Ancak burada da bazı işlemler yapılır. Önce hacı adayından seksen dört riyal delil parası alınır. Bundan sonra da Cidde, Mekke ve Medine arası yolculuk için taksit veya otobüs ücreti tahsil edilir. Bu mesafeler için tesbit edilmiş olan ücret tarifesi şöyledir:

Cidde • Mekke - Mediken veya Cidde - Medine • Mekke (Delil ücreti dahil)

Taksi 244 Riyal

Otobüs 185 Riyal

Cidde - Mekke (Delil ücreti dahil) Taksit 100 Riyal

Otobüs 95.5 Riyal

Bunlardan seksen dört riyal çıkarıldığında geriye kalan safi nakliye ücretidir. Bu. hacc mevsimi için dondurulmuş fiyat tarifesidir.

Delilden pasaportunu olmak ve bu şehirlerden birine gidebilmek için. hacı adayı miktarı belirtilen parayı delil mümessiline vermek mecburiyetindedir. Şunu da belirtelim ki, bu parayı alan delil mümessili, nakil vasıtasını (Taksi veya otobüs) temin ederek hacı adayını dilediği şehire yolcu eder. Ancak elinde dolar yahut Mark bulunan hacı adayı, bu parayı riyal ile değiştirmek zorunluğu ile karşı karşıyadır. Dil bilmemezlik burada da bir mesele oluyor.

Gümrükten eşyaları almak ta ayrı bir konudur. Hele bizim hacı adaylarının beraberlerinde o kadar lüzumsuz eşya getirdikleri görülmektedir ki, bunlar kendilerine zahmetten başka bir işe yaramamaktadır. Sonra itiraf edelim ki, bizim hacı adaylarından başka, hiç bir kafiyle bu kadar kırık dökük eşyaya rastlanmamaktadır. Bohçalar, çıkınlar, iple sarılmış kırık valizler (v.s.) Bunlar çabucak kaybolabilmekte, birbirine karışabilmekte, ayrıca içinden eşyalar dö-külebilmektedir. Bu defa hacı adayı kaybolan kırık ibriği veya herhangi buna mümasil bir eşyayı arar da durur. Bu arada kaybolanlar da az değildir. Hava alanından çıkınca misafirhaneye gelinceye kadar kaybolmuş pek çok hacı adayı görülür. Bunlar çoğunlukla yaş-lı kimselerdir. Kendilerine hangi delile gideceksiniz, pasaportunuzu polise verirken hangi delilin adını yazdırdınız diye sorduğunuz vakit çoğu bu no bilmemektedir. Buradan giderken, yanına gideceği delili tesbit etmeyen kimselerin pasaportuna orada Suudî Arabistan polisi rastgele bir delil yazmakta, bu da dil bilmeyen hacı adayını müşküllere sokmaktadır. Bu gibilere delilinin adı sorulduğunda :

— Ne bileyim, polis birini yazdı,

cevabı alınmakta, böylece bu gibi kimseler yol arkadaşlarından da ayrılmakta ve sıkıntı içinde kalmaktadırlar. Bunun önlenmesi, hacı adaylarının muhakkak surette, memlekette iken bir delil tesbit etmeleriyle mümkündür. Şunu da belirtelim ki, bazı deliller Türkiye'-den simsarlar temin etmekte, bunlarda uçakta hacı adaylarının akıllarını çelerek. senin gideceğin delil iyi değildir, ben sana yanında çok rahat edeceğin bir isim vereyim diyerek onları aldatmakta, hatta pasaportunu elinden alarak, inişte polise verip hesabına çalıştığı delilin adını yazdırmaktadırlar. Hacı adayı da isimleri karıştırıp orada kalmaktadırlar. Böylece açıkça söyliyelim ki, bu gibi kimseler hac yolunda sahtekârlık yapıp adam aldatmaktadırlar. Hacca gideceklerin bu gibi simsarlara kanmamalarını ehemmiyetle hatırlatırım.

İşte kısaca arzetmeğe çalıştığımız bu tablo, genellikle, hazırlıksız ve telâşlı yola çıkmanın sebepleridir. Hacca gidecek kimse, önceden bunlar hakkında bilgi edinir ve sorumlu müesseselerde hacılarımızı korumak için orada hizmet görecek yeteri kadar personel bulundurursa, vatandaşlarımız bu ibadetlerini daha huzurlu yapabilirler. Pasaport kaybı, para kaybı, eşya kaybı, bunların ötesinde bizzat hacının kendisinin kaybolması önlenir. Tabîî uçaktan iner inmez henüz giriş polisine ve gümrüğe gelmeden hacı adaylarımızla ilgilenilmesi, memleketten hareketten önce yine bazı tedbirlerin alınması, artık ihmal edilmez konular haline gelmiştir.

Hava alanına inince, aklî.muvazenesi bozularak doktor raporiyle yurda iade edilen bir kaç hacı adayı olduğunu söylemek dahi mevzuun ehemmiyetini belirtir sanırım.

Bu hususta, yani Cidde hava alanında, en güzel tedbir atan milletlerin başında İran gelmektedir. Öyleki, İran Hükümetinin, Suudî Arabistan Hükümetiyle yaptığı anlaşma gereğince, İranlı hacılar gümrük muayenesine tabi değildirler. Ayrıca, yine İranlılar misafirhanede kendi hacıları için özel yerler ayırtmışlar, burada İran Kızıl-arslanı (Kızılayın Karşılığı) devamlı, çay kaynatıp dağıtmakta, bekleyen hacı adaylarına komanyalar dağıtmakta ve kafielerin başına konmuş olan sorumlu şahıs ta diğer işlerle uğraşmakta, böylece İranlı hacılar diğer ülke hacılarına nazaran adeta imtiyazlı bir durum-da görülmektedirler. Sonra bütün İranlıların valizleri tek tip olup hepsinin üstünde sahiplerinin resimli hüviyetleri bulunmaktadır.

Bütün bunlar alınmayacak tedbirler değildir. Zira numune meydandadır. İnşallah önümüzdeki seneler bütün bu pürüzler düzeltilmiş olarak, bizim vatandaşlarımız da bu ibâdeti en güzel ve en huzurlu şekilde yerine getireceklerdir. (Devamı var)